Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Jason McQuinn
Unohtakaa vasemmisto!
Esipuhe jälkivasemmistolaiseen anarkiaan
10.11.2003

Haettu 5.7.2012 osoitteesta:
http://takku.net/article.php/20061204035103431
Alkuperäinen juttu Post-Left Anarchy: Leaving the Left Behind,
julkaistu ensi kerran 10.11.2003 [Anarchist Studies.org].

fi.theanarchistlibrary.org

Unohtakaa vasemmisto!

Esipuhe jälkivasemmistolaiseen anarkiaan

Jason McQuinn

10.11.2003

ta irtiottoa kaikista vasemmistolaisuuden epäonnistuneista puolista.

Vasemmistoanarkistit eivät voi enää välttää oman vasemmistolaisuutensa altistamista kovalle kritiikille. Tästä edespäin ei enää riitä (ikään kuin se koskaan olisi riittänyt) vasemmistolaisuuden epäonnistumisten pistäminen selvästi vastenmielisimpien vasemmistolaisten muotojen ja ajanjaksojen käytäntöjen, kuten leninismin, trotskilaisuuden tai stalinismin, piikkiin. Vasemmistolaisen valtiollisuuden ja vasemmistolaisten puolueorganisaatioiden kritiikki on aina ollut vain sen kritiikin huippu, joka täytyy nyt saada avoimesti kattamaan koko vasemmistolaisuuden jäävuori, mukaanlukien ne puolet jotka on kauan sitten otettu osaksi anarkistista perinnettä. Kaikki vasemmistoon kohdistuvan kritiikin syventämisen ja laajentamisen torjuminen tarkoittaa kieltäytymistä osallistumisesta aidon itseymmärryksen kannalta välttämättömään itsetutkiskeluun. Ja kukaan radikaaliin sosiaaliseen muutokseen pyrkivä ei voi jääräpäisesti vain vältellä itsetutkiskelua.

Meillä on nyt lukemattomien kriittisten menetelmien lisäksi ennennäkemätön historiallinen mahdollisuus luoda uudelleen kansainvälinen anarkistiliike, joka voi seistä omillaan kumartamatta muita. Meidän kaikkien tarvitsee käyttää tämä tilaisuus, ja muodostaa kriittisesti uudelleen anarkistinen teoriamme, ja kehittää uudelleen anarkistinen käytäntömme kaikkein perimmäisten mielihalujemme ja päämääriemme valossa.

Vasemmistolaisuus on kuollut! Kauan eläköön anarkia!

Sisältö

Johdanto 8

Vasemmistolaiset anarkistipiireissä 11

Kapinan kaappaaminen ja pääoman vasen siipi 14

Anarkia organisaation teoriana ja kritiikkinä 16

Anarkia ideologian teoriana ja kritiikkinä 22

Ei jumalaa, herraa eikä moraalista järjestystä: Anarkia moraalin ja moralismin kritiikkinä 25

Jälkivasemmistolainen anarkia: Ei osa vasemmistoa eikä oikeistoa vaan Itsenäinen 29

Jälkivasemmistolainen anarkia: Ei osa vasemmistoa eikä oikeistoa vaan Itsenäinen

Jälkivasemmistolainen anarkia ei ole mitään uutta ja erikoista. Se ei ole poliittinen ohjelma eikä ideologia. Sen ei ole tarkoitus muodostaa mitään ryhmäkuntaa tai lahkoa anarkistipiirien sisälle. Se ei ole millään tapaa avaus poliittisen oikeiston suuntaan; oikeistolla ja vasemmistolla on aina ollut paljon enemmän yhteistä toistensa kanssa kuin mitä kummallakaan on anarkistien kanssa. Eikä jälkivasemmistolaista anarkiaa ole todellakaan tarkoitettu uudeksi kulutushyödykkeeksi jo valmiiksi täysille mukaradikaalien ideoiden markkinoille. Sen tarkoitus on yksinkertaisesti vain muistuttaa kaikista perustavanlaatuisimmista ja tärkeimmistä anarkistinäkökulmista kansainvälisen poliittisen vasemmiston hajotessa.

Jos haluamma välttää hukkumasta vasemmiston hylyn mukana sen upotessa, meidän täytyy täysillä, tietoisesti ja avoimesti pysyä erossa sen moninaisista epäonnistumisista — ja etenkin niistä vasemmistolaisista vääristä ennakko-oletuksista jotka johtivat näihin epäonnistumisiin. Tämä ei tarkoita sitä etteikö anarkisti voisi pitää itseään myös vasemmistolaisena — anarkistisilla ja vasemmistolaisilla yhdistelmillä on pitkä, monin paikoin kunniallinen historia. Mutta se ei tarkoita myöskään sitä, että nykytilanteessamme kellään — edes vasemmistoanarkistilla — olisi varaa jättää huomiotta sitä tosiasiaa, että vasemmistolaisuuden käytännön epäonnistumiset tarvitsevat täydellistä vasemmistolaisuuden kritiikkiä, ja avoin-

Moraalin torjuminen tarkoittaa itseä ja yhteiskuntaa koskevan kriittisen teorian rakentamista (aina itsekriittisesti, tilapäisesti eikä koskaan totalistisesti), missä oman sosiaalisen vieraantumisen lopettamisen selkeää päämäärää ei koskaan sekoiteta reifioituihin osittaisiin päämääriin. Se painottaa sitä mitä ihmiset voivat saavuttaa radikaalilla kritiikillä ja solidaarisuudella, eikä sitä mistä ihmisten pitää uhrautua tai luopua jotta he voivat elää poliittisesti korrektin moraalin mukaista hyveellistä elämää.

On kulunut lähes puolitoista vuosikymmentä Berliinin muurin murtumisesta. Seitsemän vuotta siitä kun Bob Black lähetti ensi kertaa minulle käsikirjoituksen vuonna -97 julkaistusta kirjastaan Anarchy after Leftism. On yli neljä vuotta siitä kun pyysin Anarchy-lehteen kirjoittajia osallistumaan keskusteluun ”jälkivasemmistolaisesta anarkiasta”, mikä lopulta ilmestyi lehden Syksy/Talvi 1999-2000 -numerossa (#48). Ja vuosi on kulunut siitä kun kirjoitin ja julkaisin artikkelin ”Post-Left Anarchy: Rejecting the reification of revolt,” mikä ilmestyi Anarchy: A Journal of Desire Armed lehden Syksy/Talvi 2002-2003 numerossa (#54).

Sen lisäksi että on luotu uusi kuuma puheenaihe anarkistisille ja vasemmistolaisille julkaisuille, nettisivuille ja sähköpostilistoille, voidaan perustellusti kysyä mitä termin tuomisella anarkistiseen ja radikaaliin keskusteluun on saavutettu? Vastauksena sanoisin, että aiheen herättämä kiinnostus jatkaa kasvuaan ja jälkivasemmistolaisen anarkian lupaukset ovat ensisijaisesti tulevaisuudessa, joka näyttää tässä suhteessa aina vain valoisammalta.

Eräs nykyisen anarkistiliikkeen ikävimmistä ongelmista on ollut toistuva pakkomielle menneiden taistelujen uudelleenluomiseen, ikään kuin mikään ei olisi merkittävästi muuttunut vuoden 1919, 1936, tai parhaimmillaankin 1968 jälkeen. Tämä on osittain seurausta monien anarkistien keskuudessa pitkään vallinneesta antiintellektualismista. Osittain se on tulosta anarkistisen liikkeen historiallisesta pimennosta bolsevikkien valtiokommunismin voitonjuhlien ja Espanjan sisällissodan (itse)kukistumisen jälkeen. Ja osittain se on seurausta siitä että ehdottomasti suurin osa tärkeimmistä anarkistiteoreetikoista – kuten Godwin, Stirner, Proudhon, Bakunin, Kropotkin ja Malatesta – ovat 1800-luvulta ja 1900-luvun alusta. Tyhjiötä anarkistisen teorian kehittämisessä liikkeen 60-luvulla tapahtuneen uudelleensyntymisen jälkeen ei ole täytetty millään kelvollisella teorian ja käytännön muodostelmalla, mikä olisi riittävän vahva viemään pois umpikujasta ja vetoamaan nykyanarkistien mielikuvitukseen samalla tavalla kuin Bakunin ja Kropotkin 1800-luvulla.

60-luvulta lähtien alunperin pienen pieni □ mutta alati kasvava □ anarkistiliike on saanut (ainakin ohimeneviä) vaikutteita mm. kansalaisoikeusliikkeeltä, Paul Goodmanilta, SDS:ltä, jipeiltä, Vietnamin sodan vastaiselta liikkeeltä, Fred Woodworhilta, marxilaiselta uudelta vasemmistolta, Situationistiselta internationaalilta, Sam Dolgoffilta ja Murray Bookchinilta, yhden asian liikkeiltä (antirasistinen, feministinen, ydinaseiden vastainen, anti-imperialistinen, ympäristö/ekologinen, eläinten oikeudet jne.), Noam Chomskyltä, Freddie Perlmanilta, George Bradford/David Watsonilta, Bob Blackiltä, Hakim Beyltä, Earth First!- ja syväekologipiireiltä, uuspakanisteilta, ja New Age-liikkeeltä, globalisaation vastustajilta ja monilta muilta. Kuitenkaan nämä viimeisen neljänkymmenen vuoden aikaiset vaikutteet, sen paremmin anarkistiset kuin eianarkistisetkaan, eivät ole onnistuneet luomaan mitään innoittavaa kriittistä ja käytännöllistä teoriayhdistelmää. Jotkut anarkistit, eritoten Murray Bookchin ja Love & Rage -projekti, ovat yrittäneet ja surkeasti epäonnistuneet pyrkimyksissään muovata erittäin monimuotoisesta ja omituisesta anarkistiympäristöstä aidosti uutta, yhteisen teorian omaavaa liikettä. Väittäisin että nykyisessä tilanteessamme tällaiset projektit tulevat aina epäonnistumaan, yritti niitä kuka tahansa.

Jälkivasemmistolaisen anarkistisynteesin haluama vaihtoehto on yhä tekeillä. Sitä ei voi yksikään teoreetikko tai aktivisti väittää omakseen, koska se on projektina ollut ilmassa jo pitkään ennen kuin siitä alkoi tulla konkreettinen sarja ehdotuksia, tekstejä ja väittelyjä. Ne, jotka haluavat edistää tuota synteesiä, ovat saaneet vaikutteensa pääasiassa Espanjan sisällissotaa edeltäneeltä klassiselta anarkistiliikkeeltä sekä monista lupaavimmista 60-luvun jälkeen kehitetyistä kritiikin muodoista. Tärkeimpiä kritiikin kohteita ovat mm. jokapäiväinen elämä ja spektaakkeli, ideologia ja moraali, teollinen teknologia, työ ja sivilisaatio. Kritiikin muodot keskittyvät suoran toiminnan konkreettiseen leviämiseen elämän jokaiselle osa-alueelle. Institutionaalisten tai byrokraattisten rakenteiden luomisen sijasta ne tähtäävät mahdollisimman suureen kriit-

Alamäki moralismiin ei ole koskaan automaattinen prosessi. Se on taipumus, joka ilmenee luonnollisesti aina siellä missä ihmiset lähtevät reifioidun yhteiskuntakritiikin tielle. Moraali johtaa itseä ja yhteiskuntaa koskevan johdonmukaisen kriittisen teorian kehittämisen aina päin seinää. Se pistää tämän kriittiselle teorialle tarpeellisen strategian ja taktiikan kehittämisen oikosulkuun, ja painottaa henkilökohtaista ja kollektiivista pelastumista moraaliihanteiden mukaan elämällä, ihannoimalla tiettyä kulttuuria tai elämäntapaa hyveellisenä ja ylevänä, sekä demonisoimalla kaiken muun joko pahan kiusaukseksi tai perversioksi. Yksi siitä väistämättä syntyvä tapa ovat jatkuvat pikkusieluiset yritykset määrittää hyvän ja pahan rajoja valvomalla kaikkien lahkon sisäpiirin jäseneksi itseään kutsuvien elämää, arvostellen samalla omahyväisesti muita ryhmiä. Työläis-istisissä piireissä esimerkiksi tämä tarkoittaa jokaisen sellaisen kimppuun käymistä joka ei laula ylistyslauluja työväenluokkajärjestöjen oivallisuudesta (ja etenkin Ainoan Oikean Organisaatiomuodon hyveille), tai vallitsevasta Työväenluokan kulttuurikuvasta ja elämäntavasta (oli se sitten kaljan juomista viinin sijaan, trendialakulttuurien torjumista, tai pakettiauton ajamista henkilöauton sijaan). Päämäärä on tietenkin ylläpitää rajoja niiden välillä jotka kuuluvat ryhmän sisään ja niiden jotka eivät (kuulumattomat esitetään rikkaissa teollisuusmaissa Keski- tai Yläluokaksi, tai Pikkuporvareiksi ja Porvareiksi, tai Pomoiksi ja Kapitalisteiksi yhtä kaikki).

Moraalin mukaan eläminen tarkoittaa tiettyjen halujen ja kiusausten uhraamista hyveellisyyden vuoksi, välittämättä todellisista tilanteista joissa mahdollisesti on. Älä koskaan syö lihaa. Älä koskaan aja kaupunkimaasturia. Älä koskaan työskentele kahdeksasta neljään. Älä koskaan riko lakkoa. Älä koskaan äänestä. Älä koskaan puhu poliisille. Älä koskaan ota rahaa valtiolta. Älä koskaan maksa veroja. Älä koskaan pälä-pälä-pälä. Ei kovin viehättävä tapa elää elämää kenellekään joka on kiinnostunut pohtimaan maailmaa kriittisesti ja arvioimaan itse mitä tehdä.

muut ihmiset ymmärtäsivät sen myös ⍰ tulee kiusaus nähdä tämä yksi Totuus ratkaisuna Ongelmaan, jonka ympärille kaikki pitää teoretisoida. Tämä johtaa heidät lopulta rakentamaan absoluuttisia arvojärjestelmiä puolustaakseen sitä Ratkaisua Ongelmaan mihin tämä Totuus heidät johtaa. Tässä vaiheessa moralismi ottaa kriittisen ajattelun paikan.

Vasemmistolaisuuden monet muodot kannattavat eri moraaleja ja moralismeja, mutta yleisimmin vasemmiston keskuudessa Ongelma on siinä että kapitalismi riistää (tai alistaa tai vieraannuttaa yhteiskunnasta tai tuotantoprosessista jne.) ihmisiä. Totuus on että Kansan täytyy ottaa Talous (ja/tai Yhteiskunta) omiin käsiinsä. Suurin Este tälle on, että Tuotannon Välineitä Hallitsee ja ne Omistaa Kapitalistinen Luokka, joka turvaa poliittisen Valtion hallinnan kautta saamaansa laillisen väkivallan käytön yksinoikeuteen. Tämän takia täytyy evankelisella kiihkolla vakuuttaa ihmiset luopumaan kaikista Kapitalismin puolista, ideoista ja arvoista, ja omaksua kulttuuri, ideat ja arvot ihannoidun näkemyksen mukaiselta Työväenluokalta, joka ottaa haltuun Tuotannon Välineet murtamalla Kapitalistiluokan vallan, rakentaen Työväenluokan (tai sitä edustavien instituutioiden, ellei jopa Keskuskomitean tai Ylimmän Johtajan) vallan kaikkialle Yhteiskuntaan… Tämä johtaa usein jonkinlaiseen Työläisyyteen (workerism; johon kuuluu vallitsevan työläiskulttuurikuvan, toisin sanoen työväenluokkaisen elämäntavan omaksuminen), uskoon (yleensä Tieteellisen) Organisaation avulla tapahtuvaan Pelastumiseen, sekä uskoon Työväenluokan väistämättömään voittoon vievään Luokkataisteluun, jne. Ja näin ollen se johtaa taktiikoihin jotka sopivat hyvin yhteen fetisoidun Yhden Aidon Työväenluokan Organisaation rakentamisessa Taloudellisesta ja Poliittisesta Vallasta kilpailtaessa. Kokonainen arvojärjestelmä rakennetaan tietyn raskaasti yliyksinkertaistetun maailmankuvan ympärille, ja hyvän ja pahan moraalikategoriat korvaavat yksilön ja yhteisön subjektiivisuuden muodossa tapahtuvan kriittisen tutkiskelun.

tiseen tehokkuuteen jatkuvasti muuttuvassa toiminnan verkossa, mahdollisimman vähäisin myönnytyksin.

Johdanto

Anarkistisen vasemmistoon kohdistuvan kritiikin historia alkaa siitä kun sana ”vasemmisto” sai poliittista merkitystä. Varhainen anarkistiliike syntyi monista samoista taisteluista kuin muut sosialistiset liikkeet (jotka muodostivat merkittävän osan poliittista vasemmistoa), joihin se lopulta teki eron. Anarkistiliike ja muut sosialistiset liikehdinnät olivat ensisijaisesti sen sosiaalisen kuohunnan tuote, joka antoi pohjan Vallankumousten aikakaudelle – joka pitää sisällään Englannin, Amerikan ja Ranskan vallankumoukset. Tämän historiallisen ajanjakson aikana kehittyi varhainen kapitalismi, kun yhteiset maat aidattiin yhteisöiden riippumattomuuden tuhoamiseksi, tieteellisiin tekniikoihin pohjautuneen tehdasjärjestelmän tuotanto teollistui, ja kulutushyödykkeisiin pohjautuva markkinatalous laajentui aggressiivisesti ympäri maapalloa. Mutta anarkistisella ajatuksella on aina ollut syvemmät, radikaalimmat ja kokonaisvaltaisemmat seuraamukset kuin pelkällä kapitalistisen järjestelmän työvoiman riistämisen kritiikillä, jota sosialistit harjoittavat. Tämä johtuu siitä, että anarkistinen aate syntyi paitsi Vallankumousten aikakauden sosiaalisesta kuohunnasta, myös sosiaalisen vieraantumisen ja ylivallan lopettamista haluavien yksilöiden kriittisestä mielikuvituksesta.

Anarkistisella aatteella on peruuttamattoman yksilöllinen pohja, jonka päällä sen sosiaalinen kritiikki lepää, julistaen aina ja kaikkialla että vain vapaat yksilöt voivat luoda vapaan, vieraantumattoman yhteiskunnan. Yhtä tärkeää on, että tämä yksilöllinen perusta on sisältänyt ajatuksen siitä, että kenen tahansa yksilön riistäminen ja alistaminen heikentää kaikkien vapautta ja koskemattomuutta. Tämä eroaa varsin merkittävästi poliittisen vasemmiston

Ei jumalaa, herraa eikä moraalista järjestystä: Anarkia moraalin ja moralismin kritiikkinä

Myös anarkistinen moraalin kritiikki juontaa juurensa Stirnerin pääteokseen, The Ego and Its Own (1844). Moraali on reifioitujen arvojen järjestelmä – abstrakteja arvoja jotka on irrotettu kaikista asiayhteyksistään, hakattu kiveen, ja käännetty kyseenalaistamattomiksi uskomuksiksi joita sovelletaan yksilön varsinaisista haluista, ajatuksista tai päämääristä piittaamatta, ja riippumatta tilanteesta jossa on. Moralismi on käytäntö jossa ei vain pelkistetä eläviä arvoja reifioiduiksi moraaliksi, vaan myös pidetään itseä muita parempana koska on alistuttu moraalille (omahyväisyys), ja käännytetään muita omaksumaan moraali sosiaalisen muutoksen välineenä.

Usein, kun jonkinlainen skandaali ja harhakuvien haihtuminen avaa ihmisten silmät ja he alkavat kaivaa pintaa syvemmältä niitä ideologioita ja valmiina omaksuttuja ideoita joita he ovat aina pitäneet itsestäänselvyytenä, saattaa uusien vastausten (oli se sitten uskonto, vasemmisto tai jopa anarkismi) näennäinen johdonmukaisuus johtaa heidät uskomaan että he ovat nyt löytäneet Totuuden (isolla T:llä). Kun näin alkaa tapahtua, alkavat ihmiset liian usein kulkea moralismin tiellä, minkä myötä tulevat elitismi ja ideologia. Kun ihmiset alistuvat sille harhakuvalle, että he ovat nyt löytäneet kaiken ratkaisevan Totuuden – jos vain riittävän monet

sin kuin vasemmistolaiset organisaatiot jotka vaativat aina henkilökohtaisesta autonomiasta luopumista edellytyksenä jäsenyydelle.

kollektivistisista ideologioista, joissa yksilö on alituisesti vähempiarvoinen, mustamaalattu tai kielletty niin teoriassa kuin käytännössä – vaikkakaan ei aina ideologisessa näyteikkunan koristelussa, jonka tarkoitus on vain herkkäuskoisten juksaaminen. Se myös estää aitoja anarkisteja seuraamasta vasemmiston, oikeiston ja keskustan autoritaarien viitoittamaa polkua, joka normaalisti merkitsee massariistoa, massa-alistamista ja säännöllistä massavangitsemista tai murhaa, poliittisen tai taloudellisen vallan kaappaamiseksi, suojelemiseksi ja laajentamiseksi.

Koska anarkistien käsityksen mukaan ainoastaan vapaasti itse järjestäytyvät ihmiset voivat luoda vapaita yhteisöjä, he kieltäytyvät uhraamasta yksilöitä tai yhteisöjä vallan tavoitteluun, joka väistämättä estäisi vapaan yhteiskunnan syntymisen. Mutta ottaen huomioon anarkistiliikkeen ja sosialistisen vasemmiston liki yhteisen alkuperän, kuten myös niiden historialliset taistelut kansainvälisen työväenliikkeen tuen houkuttelemiseksi tai kaappaamiseksi eri keinoin, ei ole yllättävää että 1800- ja 1900-luvuilla sosialistit ovat usein omaksuneet anarkistisen teorian tai käytännön tapoja omikseen, samalla kun yhä useammat anarkistit ovat omaksuneet vasemmistolaisen teorian ja käytännön tapoja erilaisiin vasemmistoanarkistisiin yhdistelmiin. Tämä siitä huolimatta, että maailmanlaajuisissa kamppailuissa sosiaalisen tai yksilöllisen vapauden saavuttamiseksi poliittinen vasemmisto on kaikkialla todistanut olevansa käytännössä joko petos tai epäonnistuminen. Missä tahansa sosialistinen vasemmisto on onnistunut organisoitumaan ja saamaan valtaa, se on parhaimmillaankin uudistanut (ja tervehdyttänyt) kapitalismia ja pahimmillaan asettanut valtaan uusia tyrannioita, joista monet ovat omaksuneet murhaavia käytäntöjä ☒ ja jotkut olleet osallisia kansanmurhiin.

Niinpä kansainvälisen poliittisen vasemmiston hajottua yllättäen Neuvostoliiton romahdukseen, on kaikkien anarkistien nyt korkea aika arvioida uudelleen kompromisseja joita on tehty (tai tehdään edelleen) vasemmistolaisuuden kuihtuvien jäännöspalojen kanssa. Jos anarkisteille onkin menneisyydessä ollut jotain hyö-

tyä kompromisseista vasemmistolaisuuden kanssa, on tuo hyöty nyt haihtumassa, kun vasemmisto vähitellen lakkaa vastustamasta edes näennäisesti kapitalismin perustavia instituutioita: palkkatyötä, markkinatuotantoa ja taloudellisen arvon harjoittamaa määräysvaltaa.

loin ollaan ideologian ytimessä. Kapitalismi, Individualismi, Kommunismi, Sosialismi ja Pasifismi sellaisina kuin ne yleensä ymmärretään, ovat keskeisellä tavalla ideologisia. Uskonto ja Moraali ovat aina jo määritelmältään ideologisia. Jopa vastarinta, vallankumous ja anarkia saavat usein ideologisia ulottuvuuksia, kun emme huolellisesti säilytä kriittistä tietoisuutta ajattelustamme ja sen todellisista tarkoituksista. Ideologia on lähes kaikkialla. Nykypäivän ajattelun ja kommunikaation lähes jokainen osa-alue, mainoksista akateemisiin tutkimuksiin ja tieteellisiin töihin, on ideologiaa, ja sen todellinen merkitys ihmisille on hukkunut mystifioinnin ja hämmennyksen kerrosten alle.

Vasemmistolaisuus sosiaalisen kapinoinnin reifikaationa ja välittämisenä on aina ideologista, koska se vaatii aina että ihmiset ajattelevat itsensä ensisijaisesti sen kautta millainen rooli tai suhde heillä on vasemmistolaisiin organisaatioihin ja sorrettuihin ryhmiin, joita taas pidetään todellisempina kuin niitä muodostavia yksilöitä. Vasemmistolaisille historia on aina yksilöiden sijasta organisaatioiden, sosiaalisten ryhmien ja □ etenkin marxisteille □ yhteiskuntaluokkien historiaa. Jokainen merkittävä vasemmistolainen organisaatio muovaa oman ideologisen oikeutuksensa, jonka tärkeimpiä kohtia jokaisen jäsenen odotetaan opiskelevan ja puolustavan, ellei jopa saarnaavan. Tämän ideologian vakava kritisointi tarkoittaa aina organisaatiosta karkottamisen riskiä.

Jälkivasemmistolaiset anarkistit torjuvat kaikki ideologiat ja kannattavat yksilöllisten ja yhteisöllisten itse-teorioiden rakentamista. Yksilöllinen itse-teoria on teoria, jossa kokonaisuuteen kuuluva, eheä yksilö omassa kehyksessään (kaikkine suhteineen, historioineen, haluineen ja projekteineen jne.) on aina kokemisen, ymmärtämisen ja toimimisen subjektiivisessa keskuksessa. Yhteisöllinen itse-teoria pohjautuu samalla tavalla ryhmään subjektina, mutta aina pohjimmiltaan tietoisena ryhmän muodostavista yksilöistä (ja niiden itse-teorioista). Ideologiattomat anarkistiset organisaatiot (tai epämuodolliset ryhmät) pohjautuvat aina avoimesti nuo organisaatiot tai ryhmät rakentavien yksilöiden autonomiaan, toi-

Anarkia ideologian teoriana ja kritiikkinä

Anarkistinen ideologian kritiikki juontaa juurensa Max Stirnerin työhön, vaikkakaan hän ei itse kuvaillut kritiikkiään niin. Ideologia on keino oikeuttaa ja rationalisoida vieraantuminen, ylivalta ja riistäminen muuttamalla ihmisajattelun ja kommunikaation muotoa. Kaiken ideologian perusolemus on ihmisen subjektiivisuuden korvaaminen vierailla (tai epätäydellisillä) käsitteillä tai mielikuvilla. Ideologiat ovat väärän tietoisuuden järjestelmiä, joissa ihmiset eivät enää näe itseään suoraan subjekteina suhteessaan muuhun maailmaan. Sen sijaan he kokevat itsensä jollain tavoin alisteisina jonkinlaiselle abstraktille taholle tai tahoille, jotka virheellisesti koetaan oikeiksi subjekteiksi tai toimijoiksi maailmassa.

Aina kun ideoiden ja velvollisuuksien järjestelmä rakentuu abstraktion ympärille – kun se määrää ihmisille rooleja ja velvollisuuksia niiden itsensä takia – on järjestelmä aina ideologia. Ideologian monet eri muodot on rakennettu erilaisten abstraktioiden ympärille, mutta ne kaikki palvelevat hierarkisten ja vieraannuttavien sosiaalisten rakenteiden tarpeita, sillä ne ovat hierarkiaa ja vieraantumista ajattelun ja kommunikaation alueella. Vaikka ideologia retorisesti vastustaisi hierarkiaa ja vieraantumista, sen muoto pysyy yhdenmukaisena sen kanssa mitä näennäisesti vastustetaan, ja tällä muodolla on aina tapana heikentää ideologian näennäistä sisältöä. Oli abstraktio sitten Jumala, Valtio, Puolue, Organisaatio, Teknologia, Perhe, Ihmisyys, Rauha, Ekologia, Luonto, Työ, Rakkaus tai jopa Vapaus; jos se ajatellaan ja esitellään niin kuin se olisi yksilölle vaatimuksia esittävä aktiivinen toimija itsessään, sil-

Vasemmistolaiset anarkistipiireissä

Poliittisen vasemmiston nopea luisuminen historian näyttämöltä on kasvavassa määrin jättänyt kansainväliset anarkistiympyrät ainoaksi vallankumoukselliseksi antikapitalistiseksi voimaksi. Anarkistisen ympäristön kehittyessä nopeasti menneellä vuosikymmenellä on suurin osa sen kasvusta rakentunut tyytymättömän nuorison varaan, joka on mieltynyt sen alati näkyvämpään, eloisampaan ja kapinalliseen aktiivisuuteen ja mediaan. Mutta merkittävä vähemmistöosuus tuosta kasvusta on tullut entisistä vasemmistolaisista, jotka ovat – joskus hitaasti ja joskus epäilyttävän nopeasti – tulleet siihen tulokseen että anarkistit ovat saattaneet olla kaiken aikaa oikeassa poliittisen auktoriteetin ja valtion kritiikissään. Valitettavasti kaikki vasemmistolaiset eivät vain haihdu pois – tai muuta kantojaan – yhdessä yössä. Suurin osa anarkistipiireihin tulevista entisistä vasemmistolaisista tuovat väistämättä mukanaan monia tietoisia ja tiedostamattomia vasemmistolaisia asenteita, ennakkoluuloja, tapoja ja oletuksia, jotka olivat keskeinen osa heidän vanhoja poliittisia kuvioitaan. Varmastikaan kaikki näistä asenteista, tavoista ja oletuksista eivät ole autoritaarisia ja antianarkistisia, mutta yhtä varmasti monet ovat.

Osa ongelmaa on siinä, että monet entiset vasemmistolaiset tapaavat ymmärtää anarkismin väärin ainoastaan valtionvastaisen vasemmiston yhtenä muotona, jättäen huomiotta tai vähätellen sen häviämättömän yksilöllistä perustaa epäoleellisena sosiaalisille kamppailuille. Monet eivät yksinkertaisesti ymmärrä mitä eroa on itseorganisoituvalla liikkeellä joka pyrkii poistamaan kaikki sosiaa-

lisen vieraantumisen muodot, ja pelkällä poliittisella liikkeellä joka pyrkii uudelleenjärjestelemään tuotannon tasa-arvoisemmalla tavalla. Toiset ymmärtävät eron varsin hyvin, mutta pyrkivät siitä huolimatta (monista syistä) muodostamaan anarkistipiireistä poliittista liikettä. Jotkut entiset vasemmistolaiset tekevät näin, koska he pitävät sosiaalisen vieraantumisen poistamista epätodennäköisenä tai mahdottomana; jotkut taas koska he pysyvät perustavanlaatuisesti sosiaalisen teorian ja käytännön kaikkien yksilöllisten (tai seksuaalisten, tai kulttuuristen jne…) osien vastaisina. Jotkut järkeilevät kyynisesti etteivät he koskaan saavuta valta-asemaa aidosti anarkistisessa liikkeessä, ja siksi he pyrkivät rakentamaan ahtaita poliittisia organisaatioita joissa on enemmän tilaa manipulaatiolle. Ja sitten on joitain riippumattomaan ajatteluun ja toimintaan tottumattomia, joiden olon monet anarkistisen perinteen näkökulmat tekevät levottomaksi ja epämukavaksi, ja jotka siksi haluavat vain yksinkertaisesti tuoda anarkistipiireihin ne vasemmistolaisuuden osat, jotka saavat heidät tuntemaan olonsa vähemmän uhatuksi ja turvallisemmaksi jotta he voivat jatkaa entistä etujoukon tai militantin leikkimistä, ainoastaan ilman avoimesti autoritaarisen ideologian ohjausta.

Ymmärtääkseen nykyisiä kiistoja anarkistipiirien sisällä täytyy anarkistien pysyä jatkuvasti tietoisena ja varovaisen kriittisenä tästä kaikesta. Ad hominem -hyökkäykset anarkistipiirien sisällä eivät ole mitään uutta, ja ne ovat usein ajanhukkaa, sillä ne korvaavat ihmisten todellisia näkökantoja koskevan järkevän kritiikin. (Liian usein järkevän, näkökantoihin kohdistuvan kritiikin unohtavat ihmiset, jotka eivät kykene keskustelemaan omista näkökannoistaan, vaan joiden ainoat apukeinot ovat hatusta vedetyt tai epäoleelliset syytökset tai lokaamisyritykset.) Mutta tärkeä sija ad hominem -kritiikille on edelleen olemassa silloin, kun se suuntautuu ihmisten valitsemiin identiteetteihin, etenkin silloin kun nämä identiteetit ovat niin vahvoja että ne sisältävät usein tiedostamattomienkin tapojen, ennakkoluulojen ja riippuvuuksien kasautumia. Nämä tavat, ennakkoluulot ja riippuvuudet vasemmistolaiset tai

ganisaation palveluksessa. He eivät halua yksilön toimivan omien itsemääriteltyjen teorioiden ja toimien pohjalta, koska silloin yksilö ei helposti suostu manipuloitavaksi. Anarkistit haluavat ihmisten kehittävän oman teoriansa ja tapansa toimia, ja organisoivan toimintansa itse yhdessä samoin ajattelevien kanssa. Vasemmistolaiset haluavat luoda ideologista, strategista ja taktista yhtenäisyyttä ”itsekurin” (itsesorron) avulla milloin mahdollista, tai vaihtoehtoisesti järjestökurin (sanktioiden uhan) nojalla jos tarpeellista. Kummin päin tahansa, yksilön odotetaan luopuvan itsemääräämisoikeudestaan ja kulkevan vasemmistolaisten jo valmiiksi viitoittamaa polkua.

Hajautettua liittoa (federaatio) organisaation muotona, jossa päätöksenteko on suoraa ja jossa vähemmistöt huomioidaan (Silloin kun ne ovat välttämättömiä, voivat monimutkaisemmat ja muodollisemmat organisaatiot säilyä osallistujiensa itsensä hallitsemina vain jos ne ovat hajautettuja ja liitossa. Silloin kun kasvokkaiset ryhmät joissa on mahdollisuus täyteen osallistuvuuteen, keskusteluun ja päätöksentekoon käyvät mahdottomiksi kokonsa takia, paras tapa on hajauttaa organisaatio useammaksi pienemmäksi keskenään liittoutuneeksi ryhmäksi. Tai kun pienempien ryhmien täytyy organisoitua toisten vastaavien kanssa voidakseen paremmin käsitellä suurempia ongelmia, suositaan vapaata liittoa jossa on pohjalta alkaen joka tasolla täysi itsemääräämisoikeus. Niin kauan kun ryhmä pysyy kätevän kokoisena, täytyy kaikki osalliset käsittävien yleiskokousten voida suoraan tehdä päätöksiä niillä tavoin kuin ne itse parhaaksi näkevät. Vähemmistöjä ei kuitenkaan voi koskaan pakottaa yksimielisyyteen enemmistön kanssa minkään kuvitellun ryhmäyhtenäisyyden pohjalta. Anarkia ei ole suoraa demokratiaa, vaikkakin anarkistit saattavat toki päättää käyttää demokraattista päätöksentekoa missä ja milloin haluavat. Ainoa todellinen vähemmistömielipiteiden kunnioitus on sen hyväksyminen että vähemmistöillä on sama valta kuin enemmistöillä, mikä tarkoittaa neuvottelua ja suurinta mahdollista keskinäisen yhteisymmärryksen tasoa jotta voidaan saada ryhmäpäätöksenteosta vakaata ja tehokasta.)

Loppujen lopuksi suurin ero on siinä että anarkistit suosivat itseorganisoitumista kun taas vasemmistolaiset haluavat organisoida muita. Vasemmistolaisten painotus on aina väen värväämisessä omaan organisaatioon, jotta yksilö voi ottaa rivijäsenen roolin or-

muut ovat kaikki erittäin sopivia kohteita anarkistiselle kritiikille.

Kapinan kaappaaminen ja pääoman vasen siipi

Historiallisesti tarkasteltuna suuri enemmistö vasemmistolaisesta teoriasta ja käytännöstä on toiminut kapitalismin uskollisena oppositiona. Vasemmistolaiset ovat olleet (usein äänekkäästi) kriittisiä tiettyjä kapitalismin muotoja vastaan, mutta aina valmiita sovittamaan itsensä laajempaan kansainväliseen kapitalistiseen järjestelmään milloin vain he ovat onnistuneet saamaan palan valtaa tai osittaisia uudistuksia – joskus vain epämääräisiä lupauksia osittaisista uudistuksista. Näistä syistä vasemmistolaisia on usein varsin oikeutetusti kritisoitu (niin ultravasemmistolaisten kuin anarkistien toimesta) siitä että he ovat pääoman vasen siipi.

Ongelma ei ole vain siinä, että antikapitalisteiksi itseään kutsuvat vasemmistolaiset eivät oikeasti tarkoittaisi sitä – vaikkakin jotkut ovat tietoisesti käyttäneet kyseisenlaisia valheita saadakseen itselleen valta-asemia muutosliikkeissä. Suurin ongelma on siinä, että vasemmistolaisten teoriat kapitalismista ja sosiaalisesta muutoksesta ovat epätäydellisiä ja ristiriitaisia. Tämän johdosta heidän tapansa tuppaavat aina taipumaan sosiaalisen kapinoinnin nujertamisen (kaappaamisen tai uudelleen yhteiskuntaan integroimisen) suuntaan. Vasemmistolaiset, keskittyessään aina organisaatioon, käyttävät monenlaisia taktiikoita pyrkiessään reifioimaan tai välittämään (mediate) sosiaalisia kamppailuja: edustaminen ja [edustajien] vaihtaminen, ihmisten painostaminen kollektivistisiin ideologioihin, kollektivistinen moralismi ja lopulta sortava väkivalta muodossa tai toisessa. Vasemmistolaiset ovat normaalisti käyttäneet kaikkia näitä taktiikoita häpeämättömän kovakouraisesti ja

tä ihmiset ovat vapaita toimimaan kenen tahansa kanssa missä tahansa muodostelmissa niinkuin haluavat, ja olla yhtä lailla toimimatta ja erota yhteistyöstä milloin niin haluavat.)

Poliittisen auktoriteetin, ja näin ollen ideologian, kieltoa (Sana 'anarkia' tarkoittaa kirjaimellisesti 'ilman hallitusta' tai 'ilman hallitsijaa'. Molemmat tarkoittavat sitä ettei ihmisten yläpuolella ole mitään poliittista auktoriteettia, vaan he voivat ja heidän tulisi tehdä itse omat päätöksensä niin kuin parhaaksi näkevät. Useimpien ideologioiden tarkoitus on oikeuttaa jonkinlaisen eliitin tai instituution valta tehdä päätöksiä ihmisten puolesta, tai muulla tavoin pyrkiä rajoittamaan ihmisten omaa päätäntävaltaa omista asioistaan.)

Pientä, yksinkertaista, epämuodollista, läpinäkyvää ja väliaikaista organisaatiota (Suurin osa anarkisteista on yhtä mieltä siitä pienet kasvokkaiset ryhmät mahdollistavat täydellisimmän osallistumisen vähimmällä tarpeettomalla erikoistumisella. Yksinkertaisimmilla organisaatioilla on pienin mahdollisuus kehittyä hierarkian ja byrokratian suuntaan. Epämuodolliset organisaatiot pystyvät parhaiten sopeutumaan jatkuvasti muuttuviin olosuhteisiin. Avoin ja läpinäkyvä organisaatio on helpoiten jäsentensä hallittavissa ja ymmärrettävissä. Mitä pisempään organisaatiot ovat olemassa, sitä alttiimpia niistä tulee jäykkyydelle, erikoistumiselle ja sitä myötä hierarkialle. Organisaatioilla on elinkaari, ja harvoin mikään anarkistiorganisaatio on niin tärkeä että sen tulisi olla olemassa sukupolvien yli.)

Ideologia (Teorian ensisijaiseksi sisällöksi tulee organisaatio, jossa yksilöillä on valmiit roolit täytettäväksi, sen sijaan että ihmiset rakentaisivat itse omat teoriansa. Kaikki muodolliset organisaatiot, kaikkein itsetietoisimmin anarkistisia lukuunottamatta, tapaavat omaksua jonkinlaisen kollektivistisen ideologian, jossa sosiaalista ryhmää pidetään jollain tasolla poliittisesti todellisempana kuin vapaata yksilöä. Missä ikinä on suvereniteettia, siellä on poliittista auktoriteettia; jos suvereniteettia ei pureta ja jaeta sitä tasaisesti jokaiselle ihmiselle, edellyttää se aina yksilöiden alistamista ryhmälle jossain muodossa.

Kaikki anarkistiset itseorganisoitumisen teoriat taas tätä vastoin peräävät (eri tavoin ja eri painotuksin):

Yksilön sekä ryhmän autonomiaa ja vapaata omaaloitteisuutta (Autonominen yksilö on kaikkien aidosti anarkististen organisaatioteorioiden pohjimmainen perusta. Ilman autonomista yksilöä kaikki muut autonomian tasot ovat mahdottomia. Vapaa aloitteellisuus on yhtä lailla perustavanlaatuista sekä yksilöille että ryhmille. Kun korkeampia voimia ei ole, on mahdollista ja välttämätöntä tehdä kaikki päätökset siellä missä niiden vaikutus on välitön. Sivuhuomautuksena todettakoon että autonomiset poststrukturalistit ja postmodernistit, jotka kiistävät anarkistisen yksilön olemassaolon, erehtyvät pitämään metafyysisen subjektin sinänsä pätevää kritiikkiä viitteenä siitä että jopa eletyn subjektiivisuuden prosessi olisi täyttä fiktiota tämä itseään harhaanjohtava näkökulma tekisi sosiaalisesta teoriasta mahdotonta ja tarpeetonta.)

Vapaata yhteistoimintaa (Yhteistoiminta ei ole koskaan vapaata jos se tapahtuu pakosta. Se tarkoittaa et-

avoimen autoritäärisesti. Mutta näitä taktiikoita (viimeistä lukuunottamatta) voi myös käyttää ja niitä on usein käytetty hienovaraisemmin ja vähän vähemmän läpinäkyvän autoritäärisin tavoin, joista tässä tärkeimpinä esimerkkeinä mainittakoon monien (mutta ei kaikkien) historiallisten ja nykyisten vasemmistoanarkistien toimintatavat.

Reifikaatiota kuvataan usein yleisimmällä tasolla ”esineellistämiseksi.” Se tarkoittaa monimutkaisten elävien prosessien pelkistämistä jähmettyneiksi, kuolleiksi tai mekaanisiksi objektien tai tekojen kokoelmaksi. Poliittinen välitystyö (mediaatio; eräs käytännön reifikaation muoto) on yritys sotkeutua konflikteihin jonkinlaisena kolmantena välittäjäosapuolena tai edustajana. Viime kädessä nämä ovat kaiken vasemmistolaisen teorian ja käytännön määrittäviä tekijöitä. Vasemmistolaisuus merkitsee aina yhteiskunnallisen kumouksen välittymistä ja reifikaatiota, ja johdonmukaiset anarkistit torjuvat tämän kapinan reifikaation. Jälkivasemmistolainen anarkia on yritys saada tämä torjuminen johdonmukaisemmaksi, laajemmalle levinneeksi ja itsetietoisemmaksi kuin mitä se nyt on.

Anarkia organisaation teoriana ja kritiikkinä

Yksi anarkismin kaikkein perustavanlaatuisimmista periaatteista on se että sosiaalisen organisaation täytyy palvella vapaita yksilöitä ja ryhmiä, ei päinvastoin. Anarkiaa ei voi olla olemassa jos yksilöitä tai sosiaalisia ryhmiä hallitaan tuli tämä hallinta sitten ulkopuolelta tai omista organisaatioista.

Anarkisteille keskeinen strategia on ollut välitön (antiautoritäärinen, usein muodollinen tai minimaalinen) itseorganisoituminen (joka perustuu yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja/tai erinäisiin teoreettisiin/käytännöllisiin toimiin), jonka avulla voidaan rohkaista ja osallistua itseorganisoituun yleiseen kapinaan pääoman ja valtion kaikkia muotoja vastaan. Jopa kaikista vasemmistolaisimpien anarkistien keskuudessa on aina ollut ainakin jonkinlaista ymmärrystä siitä kuinka välittäjäorganisaatiot ovat parhaimmillaankin erittäin epävakaita ja auttamattoman avoimia kapinan kaappaamiselle, edellyttäen siten jatkuvaa valppautta ja taistelua täydellisen kaappauksen välttämiseksi.

Mutta toisaalta kaikille vasemmistolaisille (vasemmistoanarkistit mukaanlukien) keskeinen strategia on aina nimenomaisesti ollut välittäjäorganisaatioiden luominen pääoman ja valtion sekä tyytymättömien ja vallasta osattomien ihmismassojen välille. Yleensä nämä organisaatiot keskittyvät toimimaan kapitalistin ja työläisen välissä tai valtion ja työväenluokan välissä. Mutta myös muunlaiset välittäjäorganisaatiot, joiden tarkoituksena on vastustaa tiettyjä instituutioita tai sekaantua joihinkin ryhmiin (sosiaaliset vähemmistöt, työväenluokan alaryhmät jne.) ovat olleet yleisiä.

Näitä välittäjäorganisaatioita ovat poliittiset puolueet, ammattiliitot, poliittiset massaorganisaatiot, eturyhmät, yhden asian järjestöt, jne. Niiden päämäärä on aina kiteyttää ja jähmettää yleisemmän sosiaalisen kamppailun tietyt puolet valmiiksi yhdenmukaisiksi ideologia- ja toimintamalleiksi. Muodollisten välittäjäorganisaatioiden pystyttäminen tarvitsee aina väistämättä ainakin jollain tasolla seuraavia juttuja:

Pelkistäminen (Ainoastaan tietyt puolet sosiaalisesta kamppailusta otetaan huomioon näissä organisaatioissa. Toiset puolet jätetään huomiotta, mitätöidään tai tukahdutetaan, mikä johtaa taistelun pilkkomiseen alati pienempiin ja lukuisampiin osiin. Se taas vuorostaan tekee helpommaksi eliittien harjoittaman manipulaation ja niiden lopullisen muuntumisen puhtaasti reformistisiksi lobbausyhteisöiksi, joista kaikki radikaali yleisen tason kritiikki on karsittu pois.)

Erikoistuminen tai ammattilaisuus (Ne jotka ovat eniten tekemisissä organisaation päivittäisessä toiminnassa on valittu tai ovat valinneet itsensä täyttämään kasvavassa määrin erikoistuvia rooleja organisaatiossa. Tämä johtaa usein viralliseen jakoon johtajien ja johdettavien välillä, jolloin vallassa ja vaikutusvallassa alkaa syntyä eroja, kehittyvässä organisaatiohierarkiassa ilmenevien välittäjän roolien muodossa.)

Korvaaminen (Kapinoivien ihmisten sijaan muodollinen organisaatio nousee keskeiseksi strategian ja taktiikan kohteeksi. Teoriassa ja käytännössä organisaatio pyrkii asteittain korvaamaan ihmiset, organisaation johto etenkin jos siitä on tullut muodollinen pyrkii korvaamaan itsellään organisaation kokonaisuudessaan, ja lopulta jostain ilmestyy johtaja edustamaan ja hallitsemaan organisaatiota.)